

Roheline HÄÄDEMEESTE

Nr. 3/4 (13/14)

Häädemeeste roheline häälekandja

Märts/Aprill 2008

DEMAGOGIA ON VÕIMAS JÕUD ARAKS KASVATATUD TOHMANITE MAAL.
Sotsioloogiaprofessor Ülo Vooglaid
Eesti Päevaleht 01. 04. 2002.

KODANIKUÜHISKONNAST

Kes meie lehe lugejatest on jälginud järjejuttu Ei saa me läbi Lätita, on kindlasti mõelnud ka Eestist ja mõni julgem (!) ehk ka koguni oma valla elust. Ei ole ju neil kahel (riiklikul ja vallatasandil) erilist vahet – kõik “ülal” toimuv peegeldub ka all. Tõsi, võimupiirid on küll erinevad, kuid see on tingitud eelkõige rahalistest võimalustest. Kuna Eesti on postkommunistlik korruptiivne rahameeste mänguühiskond, kus nagu Lätiski ostetakse parlamendis endale sobivaid seadusi, et nende najal juba miljardeid taskusse ajada, siis vaataksime selle pilguga ka oma kohalikule elule. Muidugi ei liigu siin sellised summad kui Toompeal ja Tallinnas, kuid ikkagi. Valla eelarvegi on kõigest 20 miljoni piires, aga neidki rahasid saab ometi osavalt (võimu kindlustamist silmas pidades!) siia-sinna paigutada. Annad mõnele erakonnakaaslasemale vallateenuse tellimuse, mõnele sõbrale (konkursita!) vallaehituse või siis muretsed enda õuele uue ja ilusa tehnika (vt. selles numbris artiklit “SA Luitemaa tegevuse jälgedes II”). Ehk sokutad sõbra mõnda vallaettevõtte nõukogusse!? Või milline summa laoti lauale “Häädemeeste heategijale” hr. Koortile, kelle perefirma suutis kolmeaastase “palehigis tööügamise” tulemusena luua lausa diletantliku valla visiooni !?

Ja on veel ka kaudsed kasumid, milliseid on võimalik vaikselt nihutada! Kas näiteks need 30 miljonit kinnisvaraärikate poolt mererandadesse paigutatud kapitali (loe “RH” eelmist numbrit) on lubatud siia n-ö. siniste silmade eest? Naeruväärne on arvata, et neil lastakse siit lõigata 200%-list kasumit ainult *aitäh!* eest. Ning ka

maxit Estonia AS-iga seotud hämarad (kuid suured!) rahad? Kas on see ikka juhus, et pikkade aastate jooksul on tehas oma kasumimarginaale kasvatanud eelkõige tänu valla vaikimisele kohaliku loodus- ja elukeskkonna jõhkral halvendamisel? Huvitav, mis on olnud selle vaikimise hind?... Mis tingimustel ja millise meelega eest anti “roheline tee” Jaagupi jõusöödalisandi-tehasele, mis möödunud aastal elukeskkonna saastamise pärast Sauga vallast välja visati !? Kuidas kinnitatakse (mis taksidega?) nn. delikaatsed detailplaneeringud meie vallas? Jne. Ja nii edasi.

Nagu nüüd hakkasite ehk juba taipama, pole seda kõike ju sugugi nii vähe! Järelkult tasub valla võimupirukast kümne küünega kinni hoida, selle eest viimase võimaluseni **VÕIDELDA!** Selle korruptiivse võimu segamatuks säilitamiseks on väga kasulik nõukaajast tänaseni rahva mõttes ja meeles edasielav **HIRM.** Hirm võimu ees, ülemuse ees. *Mis mina sinna parata saan, mis nad seal Toompeal või vallas teevad... Mis nüüd mina, mina ei tea midagi, laske mind vaikselt edasi elada...* See hirm elab samuti nendes volikogudesse valitud nn. rahva saadikutes, kes tõstavad kuulekalt kätt ka totrate vallavalitsuse otsuste poolt. Seesama hirm sunnib rahvast igal aastal vaikides ära kuulama vallavanema demagoogilist kiidukõne meie valla aastapäevapeol...

EER Häädemeeste rakk

P. S. Õpetuseks Laiksaare metsaülemale, kes oli kaastöötajatelt ülbelt küsinud (metskonna postkastist leitud) pooltosina “Roheline Häädemeeste” viimase numbriga kohta, et kas ta

peab nendega ahju küdema panema (!?) – “*Ei, kõrgeauline metsahärra, ei! Lugege oma vaimule terviseks ja andke ka kõigile sõpradele ning alluvatele meie vaimuvalgust edasi!*”

TULGE TALGUTELE “TEEME ÄRA 2008”!

Kutsume ka omalt poolt kõiki vallakodanikke 3. mail kell 10.00 algavale vabariiklikule SUURELE KORISTUSPÄEVALE! Ise koguneme nagu möödunud aastalgi Häädemeeste bussijaama juurde.

EER Häädemeeste rohelist ja IRL-i Häädemeeste osakond

EESTI

Ei saa me läbi Lätita...IV

Kui korraks tagasi pöörduda järjejutu eelmise osa juurde (vt. "RH" nr. 11-12), siis on mõttekas veel kord avaldada lühiteade k. a. 14. märtsi Postimehest: *Saksa salaluure koostas 1999. aastal ettekande Eestis tegutseva ärimehes Ernesto Preatoni kohta, milles kahtlustati, et Preatoni on itaalia maffia tankist ja võimalik rahapesija, kirjutas Eesti Ekspress. Luure märkis, et Eesti ei teinud saadetud signaalidest välja, talle [Preatonile] anti hoopis eriliste teenete eest kodakondsus.*

Kas on sealjuures tähtsusetu fakt, et 1999. aasta kevadel tuli võimule Mart Laari koalitsioonivalitsus!? Ning kas maksaks ka meelde tuletada, kes oli tollane luurejuht ja rahandusminister, majandusminister!?

Vaatame seekord siiski rohkem, mis toimus Läti lähimenevikus.

31. jaanuari (2007) Postimees teatas järgmise uudise: *Riia kriminaalpolitsei ülem Ints Kuzis ütles, et ta on mures organiseeritud kuritegevuse pärast Läti kinnisvaraturul – viimasel ajal on seoses kinnisvaratehingutega toimunud mitu tellimusmõrva.*

11. aprilli Postimehes võis lugeda: *Riias asuva SEB Unibanka analüütik Andris Vilks leiab, et Lätis esindatud välisinvestoreid, kes varem olid mures, on nüüd haaranud hirm. Fitch on maailma kolmest reitinguagentuurist teine, mis sel aastal Läti reitingu väljavaate stabiilselt negatiivseks muutis.*

29. septembri PM edastas: *Parlamendi ja presidendi julgeolekuteenistuse ohvitser Edgars Gulbis kukkus kolmapäeva õhtul kiirusega 50 km/t sõitnud politseiautost Riias sillalt Daugavasse ning sai raskeid vigastusi, vahendas uudisteagentuur LETA. Küsimusi tekitavad aga nii Gulbise kukkumise põhjused kui ka tema kinnipidamine üleüldse. Peaminister Kalvītise, siseminister Godmanise ja politsei juhtide kinnitusel püüdis kinnipeetav politseiautost põgeneda ning hüppas ise jökke. Politseiauto taga sõitnud Gulbise advokaat Aleksandrs Ogurcovs ja tüdruk Iiveta kinnitavad samas, et kinnipeetu lükatki sõidukist välja.*

Aina paisuvasse skandaali lisas eile vürtsi Kalvītise palve president Zatlērsile kutsuda kriisikoosolekule riigi julgeolekunõukogu, sest Lätis võtvat võimust äärmiselt ohtlik kriminaalne rühmitus, kuhu kuuluvad valitsusjuhi andmeil endised KGB ohvitserid ja Nõukogude sõdurid, aga ka praegused eriteenistuste liikmed. Kalvītise sõnul tegeleb rühmitus väljapressimise, pettuste ja narkokuritegudega ning on seotud ka mitmete poliitikutega.

5. oktoobril ilmus PM-s suure pealkirjaga artikkel **"Baltimaade liidriks pürgiv Liviko ostis Läti alkoholimaaletooja."**

Läti juhtiva alkoholiimportija ja edasimüüja ostmine on osa Liviko suurejoonelisest laienemisplaanist, mille kulminatsiooniks saab uue, senisest kordades võimsama tehase ehitus paari aasta pärast. Teisipäeval ostetud Läti ettevõtte L. I. O. N & Ko abil loodab Liviko hõivata Baltimaades alkoholi maaletoojate ja müüjate hulgas liidrikoha. Samas lubab see laiendada ka toodangu valikut. /---/ Initsiatiiv suureks tehinguks tuli Läti firma omanike (Igor Jemenovs ja Aleksandr Bondarev) poolt.

Ja 16. oktoobril 2007 pidas siis USA Läti suursaadik Catherine Todd Bailey Läti Ülikooli aulas kõne, millist pole Baltimaades pidanud ühegi lääneriigi esindaja. (See sõnavõtt tulenes 2005. aastal Läti pankades lahvatanud rahapesuskandaalile järgnenud sündmustest – loe "RH" detsembrinumbrit!) Paljutähendav oli PM toimetuse saatelause: "Avaldame kõne lootuses, et sellest on midagi õppida ka Eestil."

Kõne iseloomustab kokkuvõtlikult üks suursaadiku lause: **"Või leiab end Euroopa Liidus ja NATO-s turvaliselt tundev Läti, et raske töö on tehtud ning nüüd võib muuta riigi üksikute tegelaste mänguväljakuks, kelle siht on täita iseenda ja oma sõprade taskuid?"**

Sama PM numbri kommentaaris ütles ajakirjanik Erkki Bahovski: *...kõne ei ole loomulikult mitte ainult sõnum Lätile, vaid ka Eestile ja Leedule ning võib-olla isegi kõigile Kesk- ja Ida-Euroopa riikidele. /---/ Vestlesin üleüldse ühe Läti ajakirjanikuga ja küsisin, mis Lätis toimub. Parteid teevad, mis tahavad ega kuula kedagi ning parlament on muutunud lihtsalt valitsuse käepikenduseks, ütles ta. /---/ Kindlasti ei tohiks arvata, et kui oleme saatnud Bagdadi rühma mehi, saame USA-lt automaatselt toetuse ja võime siin isekeskis edasi sahkerdada. /---/ Eesti, Läti ja Leedu on rõhunud VÄÄRTUSPÕHISELE välispoliitikale, aga seda ei ole ju võimalik teostada, kui me ise neid väärtusi ei austa.*

22. oktoobril avaldas PM lühisõnumi: *Intervjuus uudisteagentuurile LETA märkis Läti eelmine president Vaira Vike-Freiberga, et läti rahvas oli viimasel nädalal kriitikatule alla sattunud kohtusüsteemi olukorra suhtes üsna naiivne, kuid hakkab nüüd lõpuks tasapisi tegelikku pilti tabama. "Me oleme aastate jooksul jõudnud nii kaugele, et praegu on meil korrumpeerunud kohtunikud, kelle käed on küpsisepurgis kinni ja keda ootavad kriminaalsüüdistused, ning lõpuks hakkavad inimesed sellest aru saama," nentis ta, meenutades, et on*

kohtunike korrumpeeritusele juba varem viidanud.

31. oktoobril vaatles Postimehe ajakirjanik Vahur Koorits Läti riigivõimu telgitaguseid artiklis **"Oligarhid rebivad Läti lõhki."**

Läti on riik, kus rikkad ärimehed ostavad endale sobivaid seadusi, poliitikud käivad ringi sularaha täis portfelliidega ja president on altkäemaksuvõtmise kahtlusega uurimise all. Nüüd on aga rahval valitsevast korruptsioonist kõrini saanud. /---/ Aastal 1988 saatis Läti kompartei oma liikme Aivars Lembergsi juhtima Ventspils linna. Pärast taasiseseisvumist jäi ta võimule ja valiti viis korda ametisse tagasi. Ventspils sadama kaudu liikus suur hulk Vene naftat välismaale, mis tagas sadamale püsiva sissetuleku. Lätis räägitakse üsna avalikult, et Lembergsile kuuluvad mitmed sadamaga seotud firmad läbi Hollandi riulifirma Yelverton Investment, mille omanike nimekiri pole avalik. /---/

Sellal, kui Lembergs juba Ventspils valitses, tegeles teine tulevane oligarh, Andris Škele, veel turul lillede müümisega. Suurte erastamiste ajal töötas ta aga põllumajandusministeeriumis ja justkui imevõlgu sattusid Läti toiduainetetööstused järjest tema sõprade kätte. Pärast põllumajandusministeeriumist lahkumist vormistas ta ettevõtte oma nimele. /---/ Praegu hindab ajaleht The Baltic Times tema varanduse koguväärtuseks umbes 900 miljonit krooni. /---/

1990-ndate lõpus lisandus kahele eelmainitule veel kolmaski ärimees, Norra firmade kohaliku partnerina jõukaks saanud Ainars Šlesers, kes tuli poliitikasse, et koguda võimu ja veel suuremat rikkust. Praeguses Läti valitsuses töötab ta transpordiministrina, kes on teeninud kiitust energilise tegevuse eest tee-ehituses ja Riia lennuvälja laiendamisel. /---/

Alates liitumisest EL-ga suurenes ka Lääne surve tõhustada võitlust korruptsiooniga, mida seni olid nii poliitikud kui ärimehed täiesti normaalseks pidanud. Ka tavalised inimesed ei soovinud valitseva korruptsiooni vastu häält tõsta, sest esiteks peeti seda mõttetuks ja teiseks muutus elu eriti pärast liitumist märgatavalt paremaks.

Aga USA surve loodi Lätis korruptsiooniga võitlemiseks laialdaste volitustega korruptsioonitõrjebüroo (KNAB). Koostöös prokuratuuriga on see tegelenud aktiivselt korruptantide tagaajamisega kõikjal, kust neid on leitud. Eelmisel aastal vahistati aga rahapesu ja altkäemaksude andmise eest Ventspils kuningas Lembergs, kes praegu viibib koduarestis. KNAB-i haardesse on sattunud isegi praegune president Valdis Zatlērs, kes enne presidendiks saamist töötas arstina ja võttis raha operatsioonide eest, mida ta tegelikult oleks pidanud tegema tasuta.

Zatlērsi ametisseastumisest rääkides tuleb mainida kuulujutte, mille kohaselt polnud mõned koalitsioonisaadikud nõus poolt hääletama ja vajalikud hääled osteti opositsioonis olevatelt vene saadikutelt. Ühe vene saadiku hääle hind üheks hääletuseks olevat 25 000 latti ehk üle poole miljoni krooni. /---/

Läti poliitiline eliit ei talunud korruptsioonivastast võitlust aga vastu hakkamata, vaid asus rünnakule. Eelmise aasta lõpus lisas Seim julgeolekuasutuste tegevust korraldavale seaduseelnõule vargsi punkti, mis oleks võimaldanud mõningatel parlamendiliikmetel tutvuda julgeolekuasutuste kogutud infoga, et võidelda prokuratuuri ja KNAB-i korruptsioonivastaste ettevõtmistega. Sellele ideele pani veto ametist lahkunud president, kuid seejärel asus peaminister Kalvītis vasturiinaku. Et KNAB-i raamatupidamisest avastati väikseid ebareeglipärasusi, siis vallandas valitsus selle juhi Aleksejs Loskutovsi, kuigi väidetavalt pole see üldsegi valitsuse võimuses. Loskutovs on praeguseks vallandamise kohtus vaidlustanud. Tema vallandamise peale hakkasid mässama seni kõike kannatlikult talunud lätlased. 18. oktoobril kogunes Seimi ette meelt avaldama 5000 inimest, mis oli taasiseseisvunud Läti kõige suurem meeleavaldus. /---/

5. novembri PM uurimusartiklis nägi Kaspar Nāf nn. Lembergsi-skandaali taga hoopiski proosalisemaid põhjusi.

Mis on kõige silmapaistvam muutus Lätis? Läti sõlmis piirilepingu Venemaaga – lepingu, mille mõlemad pooled on ratifitseerinud. Lätis on toimunud nihe Vene suunas. Peaküsimus on, miks vahetas valitsus oma seisukohta? Peaegu sama valitsus, kes 2005. aastal Abrene piirkonnast loobumist nimetas põhiseadusega mitte kooskõlastatavaks, oli selleks 2007. aasta alguseks valmis.

Märtsi keskel (enne lepingu allakirjutamist) võeti Lembergs kinni. Tema takistas Ventspils Nafta müümist Vene firmale Transneft, riskis 2003. aastal naftasõjaga Venemaaga, mis maksis Lembergsi sõnul Venemaale üks miljard dollarit. Lembergsi arreteerimine pole Moskva tellitud, kuid nagu Venemaa strateegilise nõukogu president Stanislav Belkovski Läti telekanalile LNT tunnistas, "väljenduvad selles ka Venemaa huvid". Igatahes on sel aastal nafta ja naftatoodete transiit läbi Ventspils jaanuarist septembrini kasvanud 6,2 miljonilt tonnilt 10,1 miljonile.

Kas varsti on kõik rannad AIA TAGA?

Häädemeeste valla rand on unikaalne, millele võrdväärseid leidub üksikutes kohtades Baltimaade rannikul. Häädemeeste valla üsna pikal rannajoonel ei ole kindlasti midagi, mis oleks suvitamise seisukohalt võrdväärne Lemme rannale.

Rannaäärsete kruntide minekuga eraomandisse on tekkinud juba probleeme randa pääsemisega, seda näiteks Treimani küla piirkonnas, kus osa krunte on tarastatud.

Ehitussurve on järjest kasvanud, eelkõige seoses valglinnastumisega, sealhulgas olulises osas ka rannaaladel.[1]

Häädemeeste valla planeeringud on tekitanud avalikkuse tugeva vastuseisu. Detailplaneeringute ja üldplaneeringu arutelud toimuvad läbisegi. Puudub visioon rannaäärse ala arendamiseks. Avalikud arutelud on formaalsed ja kaootilised.

Eesti rannaalade avatus ning ranna ja kalda mitmekesine looduslik kooslus ja looduslik seisund on säilinud suures osas seoses okupatsioonija kasutuspiiranguga, mistõttu jäi inimõju neile minimaalseks. [1]

Eesti riik on keskkonnategevuskavas aastateks 2007-2013 võtnud eesmärgiks, et looduslikus seisundis rannaalade hulk ei väheneks võrreldes 2005. aastaga. Selle eesmärgi saavutamiseks ning ranna ja kaldaga seotud väärtuste kaitse tagamiseks võib nendele aladele ehitada vaid erandkorras. [1] [2]

Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni täitmiseks välja töötatud soovitusel peaks rannale ehitamist lubama vaid siis, kui selleks on ülekaalukas avalik huvi ning vähem tundlikusse kohta ehitada pole võimalik. [3] On rõhutatud, et eriti tuleb nende soovitusi jälgida nendes riikides, kus ei ole seadusandlus veel jõutud HELCOM'i [3] soovitustega kooskõlla viia. Planeerimisseadus on aga tehtud enne kinnisvarabuumi.

Auditeerimise tulemusel leidis riigikontroll, et ranna ja kalda loodusväärtused ning muud avalikud huvid ei ole erahuvid ega ebaseadusliku ehitamise eest piisavalt kaitstud ning ranna- ja kaldaväärtusi võidakse kahjustada ulatuses, mida on hiljem kulukas või võimatu taastada. Probleem tuleneb sellest, et ranna- ja kaldaalale ehitiste planeerimisse pole avalikkust piisavalt kaasatud ning ehitamist lubatakse ilma sellise erandi vajadust ja mõjusid kaalumata. Kohalike omavalitsuste ehitusjärelvalve ranna- ja kaldaalale ehitamise üle ei ole tõhus ning ebaseaduslikule ehitamisele ei järgne mõjusat karistust. [1]

Aedadega piiratud, täis ehitatud ja rikutud loodusega rannaalad on tarbetud. Oskamatu planeerimistegevuse tagajärjel rikutakse lõplikult looduslikult kaunid rannaalad. Tekkiv elukeskkond ei pruugi lõppkokkuvõttes kedagi rahuldada. Sellist protsessi ei ole hiljem enam võimalik tagasi keerata, ega endist olukorda taastada. Ka hotelle ja suvilaid tuleb lubada ehitada, kuid seda on võimalik teha ka nii, et meie kaunid rannaalad säiliks meie kõigi jaoks.

[1] Ehitustegevus ranna- ja kaldaalal. Riigikontrolli aruanne Riigikogule. Tallinn, 21. november 2007

[2] Keskkonnategevuskava 2007-2013, keskkonnaministeerium

[3] HELCOM'i soovitus 15/1

[4] Soovitused Üldplaneeringu Koostamiseks, Regionaalminister

Avaliku arvamuse tugigrupp „Lemmerand“

lemmerand@gmail.com

Jaan Abram

LEMME RANNAST, AEDADEST JA „IGAMEHEVABADUSEST“

Lemme rand oma rannaluidete ja põlismännikuga on tõesti unikaalne ja sellest saame aru kõik, kes me siin juba aastaid elame ja suvitame. Eks sellepärast, et see koht paljudele meeldib soovitakse siia rajada ka uusi suvilaid ja muudki veel. Mis on ju iseenesest loomulik ja milles ei ole midagi demonlikku nagu näib arvavat kõrvaloleva läkituse autor. Iseküsimus on teadagi kui hästi valla rannaaladel toimuvaid protsesse suudetakse ohjata. Siiani ei ole Häädemeeste vald sellega toime tulnud, mis on nüüd esile kutsunud eelmises lehes avaldatud üsna äärmusliku reaktsiooni.

Läkituse eesmärk on saavutada Laigaste nina ja Veskinina ning vana Pärnu-Ikla maantee vahelise rannaala kuulutamine ehituskeeluvööndiks kuhu edaspidi ei võiks ehitada uusi hooneid ega ka aedu või muid inimeste vaba liikumist takistavaid rajatisi. Nii oleks läkituse autori arvates tagatud kõigi inimeste vaba juurdepääs randa ja ka kauni rannaala loodusväärtuste säilimine. On muidugi sümptomaatiline, et ettepaneku tegija enese suvekodu paikneb väljaspool tema poolt kavandatud ehituskeeluvööndit, kuid sellest mitte kaugel, teisel pool maanteed. Ettepaneku rakendumise korral oleks minu arvates küll mõistlik hõlmata nimetatud alasse ka vanast Pärnu-Ikla maanteest ida poole jääv looduslik kaitsemetsa ala Orajõe külast kuni Kabli küalani koos endise Vika kooperatiiviga. Kui juba-siis juba! Sellisel juhul ei saaks ka ettepaneku tegijat mingil juhul süüdistada omakasupüüdlikkuses. Huvitav, kas ka sellisel juhul oleks ta nõus oma ettepanekut edasi kaitsma?

Ettepanekus iseenesest ei ole midagi uut - sisuliselt tähendaks see valla üldplaneeringus sätestatud ehitusõigusega haljasmaa sihtfunktsiooni laiendamist kogu vana maantee ja ranna vahelisele alale. See oleks tõesti märgatavalt õiglasem lahendus kui praegune rannaalade üldplaneering, kus osa riigi-, valla- ja eramaid on kuulutatud perspektiivseks kämpingute laiendamise ja puhkemajanduse arengualaks. Kõigi nende projektide korstnassekirjutamine oleks puhkajate seisukohalt ülimalt teretulnud. Samas kahtlen tõsiselt, kas Häädemeeste vallavalitsus oma seniseid rahaahneid kaalutlusi (rohkem puhkajaid-rohkem pappi) silmas pidades sellise lahendusega nõustuks. Pigem kasutatakse seda ettepanekut relvana väitluses planeeringuvaidluse teiste osapooltega ehk siis nopitakse sealt välja endale sobivaid palasid. Ja neid ettepanekus paraku leidub.

Ettepaneku tegijale ei saa olla uudiseks, et rannaaladel asuvate maaüksuste omanikud on valla poolt avalikustatud sellekohase planeerimisetepaneku vaidlustanud, kuna omandiõiguse kitsendamine planeeringus kavandatud viisil oleks vastuolus maaomanike õigustega. Ettepaneku tegija on seetõttu tahes või tahtmatult asunud valla ja maaomanike vahelises vaidluses libedale teele ja võtnud endale Trooja hobuse rolli, võimaldades valla esindajatel ja demagoogist planeerijal edaspidi väidetava avaliku huviga manipuleerida. Sest kes siis ei sooviks vaba ja igasuguste piiranguteta juurdepääsu rannale (otse üle erakinnistute) kui seda pakutakse, pealegi saab eestlasele iseloomulik kadedus rannaäärsete kinnistute omanikele nii ju kenakese ninanipsu anda.

Kuid on veel teine ja olulisem põhjus, miks ma Lemme loodusväärtuste säilitamisest huvitatud maaomanikuna kõnealust läkitust ei saa aktsepteerida. Olen läkituse autoriga küll ühte meelt selles mis puudutab Lemme ranna puhke- ja loodusväärtuste säilitamise vajalikkust kuid olen kardinaalselt erineval seisukohal selles, kuidas neid eesmärke saavutada. **Eriti ei saa ma nõustuda üleskutse sätestusega, mis näib olevat suunatud rannaaladel asuvate kinnistute ja eraomandi vastu üleüldse ja oleks justkui laenatud äsja avalikustamisel olnud vaidlusaluse rannaalade üldplaneeringu eessõnast.**

Minu seisukoht on jätkuvalt, et rannaäärsete maade kuulumine eravaldusse ja kruntide tarastamine iseenesest ei ole rannaalade loodushoiu seisukohalt halb, pigem vastupidi. Kruntide tarastamine teenib enamasti küll eesmärki kaitsta oma valdusi kutsumata külaliste ja rahu häirijate eest (eks ole seegi keskkonnakaitse!) ent samas kaitstakse nii oma valdusi ka prügiostuse ja liigest tallamisest tingitud erosiooni vastu. Kui te võrdlete praegu avalikus kasutuses olevate kalda- ja kämpingualade seisukorda tunduvalt väiksema tallamiskoormusega erakinnistutega siis on vahe selgesti märgatav.

Tarastatud või liikumiseks suletud talumaadel ja erakruntidel erosioon pidurdub ja loodus ning taimestik taastub tasapisi 2005.a. tormikahjustustest kuna samal ajal Lemme kämpingu alal ja Lemmeranna puhkekodu ümbruses (mis suvel teatavasti kannatavad suure puhke-tallamiskoormuse all) muutub rannaluidete ja kalda erosioon iga aastaga järjest suuremaks probleemiks.

Algus lk. 3

Seda põhjusel, et kämpingu ja puhkekodude omanikud/valitsejad ei ole aastaid midagi ette võtnud rannaluidete kaitseks ja liikumise tõkestamiseks. Ka viimastel aastatel randa siginenud ATV-harrastajad on luidete laialipuistamisest lisanud omapoolse panuse. Lemme talu perenaine on aastaid püüdnud lõbusõitu harrastava jõmmirahva pääsu tema maadel asuvatele luidetele tõkestada. Ja nüüd öeldakse, et igäüks võibki sinu õuest läbi marssida ja vaba liikumist ei tohi takistada!? Kas sellist liikumisvabadust soovib siis ettepaneku esitaja?

Mida eeltoodust järeldada:

Kui soovitakse Lemme randa ja omapäraseid liivaluuteid kaitsta oleks eelkõige vaja vähendada kaldaalade puhkekoormust. Esmalt tuleks loobuda uute kämpingute ja puhkekompleksidele arendamisest.

Kui tahame säilitada rannaalade loodusväärtusi ja rahuliku puhkekeskkonda peame rannalade, eelkõige luidete ja luitemännikute tallamiskoormust piirama, otsesõnu - vähendama luidetel liikuvate puhkajate arvu.

See võib esmapilgul tunduda ebamajanduslikuna, kuid põhjalikumalt järele mõeldes võidaksid valla elanikud sellest nii puhtama ja rahulikuma elukeskkonna kui heakorralduse poolest. **Palju mõistlikum ja perspektiivikam oleks panustada puhkekeskkonna kvaliteedile.**

Teiseks tuleb juba olemasolevatel puhkealadel võtta tarvitusele meetmed tallamiskoormuse minimeerimiseks et takistada luidete erosiooni, ehk siis rajada randa pääsemiseks sobivad puidust käiguteed ja piirata liikumist luidetel ja kaldanõlvadel. See nimelt tähendab, et ka kämpingute ja puhkekodude alad peaksid sarnaselt erakinnistutega olema tarastatud ja randapääs suunatud üksnes selleks ettenähtud radadele.

Alles seejärel võiks kriitilise pilguga vaadata erakinnistute ja nende omanike poole. Loomulikult tuleb ka eraomanikel teha kõik oma kinnistutel kasvava taimestiku ja pinnase kaitseks. Täiesti lubamatu on uute suvilate rajamine kaldaalale vaevaga kujunenud loodusliku pinnase ja põlismänniku hävitamise hinnaga nagu see mõnel pool on juhtunud. Kuid ilmselt on siin olnud põhjuseks ka asjaolu, et arendajale ei ole projekteerimistingimustes antud selgeid juhiseid kuidas ja kuhu ning millisel viisil tohib ehitada.

Ma ei taha sekkuda kõnealuse üleskutse ajendiks olnud Lemmeranna planeeringuvaidlusesse. Loomulikult olen puhkajana huvitatud sealse kauni luitemänniku ja suursuguste luidete säilimisest kuid see mida, kuhu ja kuipalju uued omanikud saavad ehitada on lõppude lõpuks huvide tasakaalustamise ja eri osapoolte vahelise kokkuleppe küsimus, mis saavutatakse detailplaneeringuga. Ideaalis peaks planeeringulahendus olema selline mis arvestab planeeringuala loodusväärtustesäilitamisega ning tagab rahuliku ja turvalise puhkekeskkonna nii senistele kui võimalikele uutele puhkajatele.

Olen veendunud, et mistahes rannaaladel kavandatava tegevuse torpedeerimine ei aita küll kaasa loodusväärtuste säilitamisele. Ankeedikampaanias propageeritava „igamehevabaduse“ tagajärjeks aga saab olla vaid peremehetuna seisvate rannaalade jätkuv lagastamine.

Ka ei ole mõistlik seista eravalduses olevate rannaalade tarastamise vastu, mis on õiguspärane, paratamatu ja loodusväärtuste säilitamiseks vajalik. Vastupidi, traditsiooniliste ja maastikku sobivate piirete rajamist nagu ka muude pinnase kaitseks ja looduse säilitamiseks vajalike abinõude rakendamist rannaaladel tuleks propageerida. Küll on aga vaja reguleerida piirete kujundust. Selles osas võib praegu tõesti kohata iiveldusttekitavat assortiid kataloogidest laenatud tiroolimajakaste aedadest kuni sellisteni, mille looja on ilmselt ametilt torulukksepp. Sellise õevastava mitmekesisuse vältimiseks tuleks planeeringus määratleda piirkonda sobivad traditsioonilise lahendusega nädispiirded, milliseid rannaaladel võib kasutada.

Avalikud pääsud randa ja vaba liikumine kallasrajal tuleb muidugi tagada kuid mida vähem on sissetallatud jalgteid luidetel ja mida kitsamale alale on liikumine suunatud, seda parem loodusele. Ei ole sugugi nii, et igäüks peab saama kõndida kus aga tahab!

1940. aastal (enne nõukogude võimu kehtestamist!) Lemme kaitsemetsa omanikele väljastatud kaitseteatistes anti üksikasjalikud juhised, kuidas rajada kaitsehaljastust, kasutada luuteid, istutada puid-põõsaid, luitekaeru jne. Neid oskusi suutsid rannatalude omanikud hiljem edasi anda ka esimestele suvilaomanikele. Kas poleks viimane aeg need oskused uuesti ellu äratada. Vahendeid sellekohase teabe levitamiseks peaks ju tänapäeval leiduma.

Täna probleem ei ole rannaalade omandivorm või selle muutumine - mis paraku, meeldib see kellelegi või mitte - on juba toimunud ja mille pidurdamise või tagasipööramise katsed ei saa anda

positiivseid tulemusi. Küsimus on selles kuidas ja kui heaperemehelikult üks või teine omanik oma kinnistul või selle naabruses leiduvatesse loodusväärtustesse suhtub. Armastus kodupaiga looduse vastu süveneb teatavasti aastatega. Nädalavahetuseks loodusesse lõõgastuma tormav „igamees“ enamasti ei saa ega tahagi neid väärtusi mõista ja seetõttu on liikumispiirangute seadmine looduses viibijale põhjendatud.

Kõige parem omanik on see, kes suudab sellistele rändajatele rahulikult selgeks teha, miks ei tohi rannaluidetel tallata, miks rannamännikut peab hoidma, miks looduslikul rannaalal ei sobi rolleri (resp ATV-ga) sõita, lõket ja tümpsu teha, prahti maha jätta, lärmata jne. Kõige halvem on aga see, kes laseb asjadel isevooluted minna.

Mart Siilivask

koos Häädemeeste rohelistega

*****

SA LUITEMAA TEGEVUSE JÄLGEDES II

2005. aasta jaanuaritormi kahjustuste likvideerimise ning Luitemaa looduskaitsealal hävinud looduskaitse infrastruktuuri taastamiseks tehti teatavasti projekt **“Luitemaa LK taastustööd ja kaitsekorralduskava rakendamise I etapp.”** Tuletame meelde, et selle eelarve oli 5 307 735 krooni, milles Häädemeeste valla osa 600 000, Keskkonnaministeeriumil 800 000, ülejäänud saadi Euroopa Liidu rahakotist.

Igati õilis ja vajalik projekt äratas jalamaid valla “saamameeste” tähelepanu. Selleks loodigi viivitamatult SA LUITEMAA, mille kattevarjus sai mugavalt ajada korruptiivset oma taskute täitmise poliitikat. Kõige suurema noosi sai loomulikult “esimene mees vallas”.

Kõigepealt lasi ta Rannametsa külas tormi poolt purustatud 9 pere 1,7 km pikkuse tee täies ulatuses parandamise asemel rajada NAABERVALLAS **uhiuue oma talu tee** Pärnu – Ikla magistraalini. Seejärel eraldas oma talu tarvis ka lõviosa projektiga muretsetud tehnikast (traktori, jäätmaade niiduki, minipallija [mis on tänaseks oskamatu ümberkäimise tõttu töökõlbmatuks muutunud!], ATV tüüpi minitraktori, võsasaie, mootorsae) ning ka 30 lammast.

Huvitav, et mitte kellelegi pole vallas sellise omavolitsemise peale küsimusi tekkinud. Siiski, möödunudsuvisel Rannametsa küla üldkoosolekul teatas Mati Kose ühe (ülearu?) uudishimuliku külamehe vastava päringu peale päris huvitavalt: **“Jah, tuleb öelda, et see tehnika on kindlas kohas (!?)”**

Aga mida võiks vastata vallavolikogu revisjonikomisjon!?

*****

LÕVI-PRITSU LOOD III

Kord oli ta Kabli kõrtsis purjus olles tülisse läinud, kohturaha kaela tõmmanud ja laevaomanikule Buschile “urvi” [loe: vitsu] tahtnud mõista. See kiskunud mehel raha kaelast ära ja Lõvi-Pritsu palvete ja ähvarduste peale vaatamata ei annud ta seda tagasi, hoidis kramplikult peos ja tähendas kihvtiselt: see on mulle just kui karu perses maasikas!

Raha toodi minu [Anton Jürgensteini] nõu peale vallavanema kätte, kes tema ametliku kirjeldusega, kuidas ta kõrtsis ära võetud, kihelkonna-kohtuhärra von zur Mühleni korraldusse saatis. Tagajärgi ei mingisuguseid. Lõvi-Prits mõistis ilma ametirahata niisama kohut, nagu rahaga, ehk tal seda suurel kibedal tööajal küll harva ette tuli. Inimesed, kes kihelkonna-kohtuhärra jutul käisid, näinud, et Lõvi-Pritsu kohturaha kirjutuselaul sinna sulehoidjana püstitatud metskitse sarve haru otsas rippunud.

“Roheline Häädemeeste”

Trükiarv: 1500, trükikoda: Bookmill

e-mail: rohelineleht@gmail.com

Toimetaja k.t: Tiit Merenäkk

Ilmub kord kahe kuu jooksul.

Meie ajaleht on loetav internetis: <http://rohelineleht.googlepages.com>

MIS TOIMUB VANAVESKI KINNISTUGA? VI

Tänases loos heidame valgust teise põhitegija („kerge saagi“ otsija) tegudele, kelle „mängutuleku“ tagajärjeks ongi aastaid veninud detailplaneeringu menetlemine.

2001. aastal oli järjekordne Vanaveski kinnistust huvitatu (Tarvi Kalnin) platsis ja pakkus eelkäijatest teisemat tehingut – oma abi detailplaneeringu koostamisel. Esines kõiketeadjana, seletas lahti maamüügi võimalusi kui on olemas kehtiv detailplaneering ja pani paika oma osaluse planeeringu koostamisel. Oma osaluseks oli eelnevate tükeldamiste käigus tekkinud 2,54 ha suuruse kinnistu ostmine meie poolt algselt väljaõeldud hinnaga. Kogenud sahkerdajana oli ta juba siis teadlik maa tegeliku turuväärtuse kasvust, millele meie ei osanud tookord mitte mõeldagi. Tarvi oli teadlik meie maamüügi soovidest, sest olin tema pere ja vara kindlustajaks ja üleüldse suhtlesime minu tolaegse ameti pärast temaga väga tihedalt ning nii saigi üht-teist välja räägitud ja vahel nõugi küsitud. Kuna Tarvi tundis meid mõlemad küllalt hästi, lootis ta kindlasti meie naiivsusele ja lihtsameelsusele, kui oma plaaniga lagedale tuli.

Algne jutt oli jälle meestevaheline, kuid mind informeerimata ei olnud võimalik asjaga alustada ja et tundsin teda ju mõlemad, andsime esmase suusõnalise nõusoleku planeerimisvõimaluste väljaselgitamisega alustada. Niikaua kui Kalnin võimalusi välja selgitas oli meil aega mõelda ja otsustada, kas ikka võtta pakkumine vastu ja kuidas seda vormistada. Käisin plaani koostamise tagamaid ja hinda OÜ Mapis küsimas, kuid seal soovitati leida mõni projekteerimisfirma, kus vaid planeeringutega tegeletakse (16.01.2002.a. sain neilt siiski üldise hinnapakumise). See oli vesi Kalnini veskile, sest temal oli juba firma olemas, kus ennegi talle projekte tehtud ja pealegi pidavat seal üldistatud hind kuus tuhat krooni OÜ Mapi poolt pakutust odavam olema ja nii see „kõiketeadja“ siis oma tahtmise sai. Kui odavusest rääkida, siis tänaseks on OÜ Mapi hinda tulnud meil kolmega korrutada ja seda ilma Timbergile kuuluva maavalduseta, sest tema kinnistud liideti hiljem (vallavanema palvel) juba algatatud Vanaveski detailplaneeringuga kui planeeringu lähialad, seda fakti aga varjab vallavalitsus kiivalt igas omapoolses dokumendis! Täna päevani märgitakse kogu planeeringu koostamise korraldajaks Arvo Koitlat, kuigi 19.12.2001.a. vallavolikogu otsuses on kirjas, et detailplaneering algatatakse kahele Vanaveski kinnistu katastrile ja need kuuluvad Arvo Koitlale, ei mingit märget, et Arvo Koitla peab ka Timbergile kuuluvate Mere-Matsi ja Vanaveski II kinnistute eest vastutama, üheski dokumendis pole talle seda kohustust pandud!

Jutuajamised Kalniniga lepingute tegemisest ja kirjalikust hinnapakumisest jäidki Tarvi suure jutuosavuse varju, tema muudkui tegutses juba iseenesestmõistetava õigusega, omamata meie käest ühtki kirjalikku nõusolekut – pidi ta ju 2,54 ha ära ostma ja siis alles tõeliselt tegutsema hakkama! Oma sebumise varjus pakkus ta meile ka Loode oja äärse 3,26 ha suuruse maatüki jagamise võimalust. Loomulikult oli meile lihtne, kui keegi, kes asja tunneb, kõik ära korraldab, kuid lepingud olid ikkagi puudu ja see ei andnud mulle rahu. Tarvi aga rääkis, et paneme planeeringu plaanid paberile, et saaks sellega valda minna, ei mingit volitust ega lepingut, toimetas nagu enda maaga! Kui plaanid ja seletuskiri kaante vahele sai, jõudis ta vallavanemaga kokkuleppele, et Arvo Koitla teeb avalduse detailplaneeringu algatamiseks, nii olevat lihtsam asju edasi ajada!?

2001. aasta 19. detsembril oli kõik see, mis Kalnini tuttavas firmas oli valmis joonestatud ja kirjutatud, volikogu istungil arutlusel ning Vanaveski detailplaneering sai algatatud sellisena nagu seda soovis Tarvi Kalnin 2,54 ha suurusel alal (jagada 8-ks kinnistuks) ja meie 3,26 ha suurusel maatükil (jagada 3-ks kinnistuks), kusjuures detailplaneeringu koostamise korraldaja õigused anti kinnisasja omanikule Arvo Koitlale ja seda armastatakse rõhutada edasistes ametlikes kirjades eriti palju, kuigi kõik asjaosalised Häädemeeste vallamajas teavad väga hästi, kes tegelikult 2003. aasta suveni planeeringut korraldas!?

Nagu eespool öeldud, ei teinud Tarvi meiega mingit lepingut, aina sebis ringi ja kui temaga maaostust juttu alustasime, siis oli vastus ikka ja jälle kuidagi ebamäärane. Lõpuks pakkus ta välja omapoolse võimaluse, et otsib ostjad ja lepingud tehakse meie nimel, see tähendab, et müüme ka seda maatükki, mis pidi nagu tema oma olema, makstes selle osa rahast, mis tema ostjatelt vahelt küsib, tema arvele!?

Kalnini soovis kas maksudest kõrvale hoida või polnud tal endal üldse raha, et soovitud maatükki oma nimele osta? Antud juhul olime esmalt sahkerdamiseks sihikul meie oma mereäärse maatükiga, mida oligi plaanitud ju meie käest tükkaaval kätte saada ka vallamajas, miks muidu tehti kõik edasised toimingud Vanaveski planeeringuga ruttu ja vaikselt ära, rikkudes planeerimisseadust. Avalik väljapanek kestis vaid 9 päeva (31.07 - 08.08.2003.a) – see ei hakanud ühelegi vallaametnikule ega ka plaani koostajale, Uno Suitsule silma(?), enne seda võttis vallavalitsus vajalike kooskõlastusteta vigase planeeringu vastu ja avaliku arutelu päeval (11.08.2003.a.) ei olnud ühtki kaebust ega vastuolijat! Vastuolud tulid ilmsiks kolm kuud peale avalikku arutelu, kui ootasime volikogusse saatmise otsust vallavalitsusest (ajalugu kordus 2007.aastal!).

Kogu tolaegse ja praeguse planeeringu menetlemise venitamise põhjuseks oli ja on asjaolu, et lõpetasime Kalnini sahkerdused meile kuuluva maaga 2003.aasta juulis! Tõuke selleks andis esmalt Tarvi ise oma kelkimisega, et Aava Urmas katsugu vaid teisiti teha, kui tema tahab – sellest olen aga juba kirjutanud.

Teiseks põhjuseks, miks Kalnini „abist“ loobusime, olid heade inimeste hoiatused selle sahkerdaja eest, kes kindlasti plaanib meid petta, sest ta teisiti

elada ei oskavatki... See pani veel rohkem mõtlema ja tulemused olidki kohe võtta – vigase planeeringu avalikustamine, kus suur osalus ka vallaametnikel ja OÜ Arbo US-il.

Niisiis, olime oodanud vallavanemalt vastust juba kolm kuud ja selle aja jooksul saanud hulgaliselt lubadusi, mis muutusid aina kahtlasemaks kuni lõpuks kinnituseni, et tema pole planeeringut lugenudki ja novembris alles sai seda teha(?) ning siis selgus, et tuleb järelvalvesse saata! Vahepeal olid planeeringu dokumendid vallamajast kadunud, olime neid korduvalt näha küsinud ja viimaks „leiti“ need Kalju Pede töölaua sahtlist ning saadeti ruttu järelvalveks Pärnu Maavalitsusse, et meie neid enda kätte ei saaks. 2003.aasta sügis oli aeg, kui hakkas meie usaldus ametnike vastu kõvasti kõikuma ja edasised aastad on selle lõplikult kustutanud ning paljastunud on ääretult inetu saamahimu, kus inimlikkusest ja ametnikueetikast ei saa rääkidagi.

2003.aasta novemberi lõpus oli planeering Tiiu Pärna käes vist esimest korda, sest mingeid järelvekorraldusi varasemast ajast (planeeringu koostamise ajast, enne vastuvõtmist vallavalitsuse poolt) pole meie kätte sattunud. Kui küsisime T. Pärnalt planeeringu dokumente näha saime esmalt vastuse, et ta pole isegi jõudnud nendega veel tutvuda. Mõni päev hiljem saime vastuse, et ta olevat need juba vallaale tagastanud, kusjuures vallast öeldi just enne, et need on Maavalitsuses!?

Kes vassis, miks seda tehti, kus olid dokumendid?

Vajasime juriidilist abi ja nõuandeid ning 2003. aasta lõpus pöördusime tuttava advokaadi poole, kes hakkas vallaametnikke ja OÜ Arbo US-i kontorit teabenõuetega „pommitama“. Tulemiks oli vallaametnike kinnitus, et dokumendid on koostaja käes, kuid koostaja (Uno Suits Arbo US-ist) kinnitas, et tema pole peale avaliku arutelu päeva (11. augustit) detailplaneeringu dokumentide kausta näinud ja kinnitas hiljem (2005. aasta alguses) seda ka oma allkirjaga! Ühe advokaadi päringu peale olevat U. Suits aga öelnud, et tema teada on dokumendid Tarvi Kalnini käes, sest Kalnin olevatki detailplaneeringu tellija! Huvitav-huvitav! Arvo Koitla on allkirjastanud 2002. aasta jaanuaris tellimiskirja OÜ Arbo US-ile Vanaveski kinnistute detailplaneeringu koostamiseks ja 2004 aasta jaanuaris kuuleme advokaadilt, et tellimiskirja saaja peab Tarvi Kalninit planeeringu tellijaks, kusjuures Kalninit pole olnud selleks ka Arvo Koitla volitust ette näidata...

Kuidas said Koitlale kuuluvad dokumendid Häädemeeste vallamajast lihtsalt ära kaduda, mis oleksid pidanud peale avalikku arutelu kõigile soovijatele kohapeal näidata olema niikaua kuni jõuavad volikogusse? Neid ei näidatud aga ka omanikele mitte, kinnitati, et on koostaja käes. Selliseid kinnitusi sai advokaat nii vallavanemalt kui ka volikogu esimehelt!

Palusime advokaadil esitada hagiavaldus halduskohtule Häädemeeste vallavalitsuse vastu. Usaldasime 2004 aasta alguses veel seda advokaati, ehkki mõned tema tegemised tundusid imelikud. Korrigeerisin hagiavalduse sõnastust, kuid lõpuks lasi ta ikkagi käiku esialgse avalduse, millega sai meid kohtus n-ö lollitada. Kohtuistung toimus 24.04.2004.a, seal aga mängiti kohtupidamist – kohtunik kamandas meie advokaadi vaikima ja käskis minul rääkida (!?). Kui jõuti küsimuseni, mida me kohtult soovime ja ma vastasin, et tahame teada, kus on meie detailplaneeringu dokumendid, sekkus meie advokaat ja palus võimalust mulle selgitusi jagada! Advokaadi jutt oli lühike – seda me ei saa küsida(!?). Nüüd hakkas ta ise kohtunikuga suhtlema ja kohtunik tegi ettepaneku hagiavaldus tagasi võtta, millega advokaat mind nõustuma vannutas, et meil polevat teist võimalust!?

Usaldasime teda ja nõustusin, seepeale ütles kohtunik, et selle asjaga ei saa siis hiljem enam üles astuda. Mis siis ikka, lootsin advokaadi teadmistele ja professionaalsusele, kuigi seitsmes meel hoiatas, et asjad on imelikud ja varsti hakkasingi oma kahtlustele kinnitusi saama. Toimuma hakkasid läbirääkimised Kalniniga, kus meie advokaat oli rohkem mestis Tarviga kui meiega, pakkumised planeeringu asjus muutusid kauplemiseks ja üleüldse polnud advokaadi edasised käitumismaneerid ametile vastavad.

Kui Pärnu Postimehe toimetusse läksin naiivses lootuses tõde päevavalgele tuua, oli advokaat kuidagi eriti elevil ja soovitas isegi ajakirjanikku kellega rääkida!

Tagantjärei tarkus pole just kõige suurem asi, aga üks vigadest õpitakse ja üht-teist sai peale artikli ilmumist 15.09.2004.a selgemaks ka. Vähemalt mängur-advokaadist saime lahti ja seda ta ise taotleski. Lisaks saime artikli ilmumise järel nõustajaid ja tänu neile oskusi ja teadmisi juurde. Selgus ka, kus on dokumendid! Need olidki Tarvi Kalnini kodus lausahtlis, nagu ta ise ajakirjanikule suurustades välja lobises, lisades veel, et Koitlad maksu nüüd ise oma planeeringu eest (!?), kusjuures olime esitanud nii suulisi kui kirjalikke kalkulationsinõudeid Uno Suitsule, et tasuda planeeringu eest etapiliselt vastavalt tehtud tööle. Hinnakalkulatsiooni pole me tänaseni Arbo US-ilt saanud, küll aga pidime dokumendid Kalnini käest välja ostma! Saime need kätte 2005.aasta alguses, seega pidurdus detailplaneeringu menetlus Kalnini jt mahhinaatorite sepitsuste tõttu 1,5 aastat! Kui planeeringu dokumendid kätte saime, nägime tiitellehel Vanaveski kinnistu omaniku nime kohal Tarvi Kalnini nime ja Uno Suitsu allkiri on sinna kirjutatud sinise pastakaga !? Ajal, kui dokumendid kadunud olid, müüs Tarvi Kalnin läbi Aida kinnisvarafirma, omanike loata, parkla kõrval olevat 2,54 ha suurust Vanaveski I kinnistut!?

Olime sunnitud politsei poole pöörduma, et müügikuulutused maha võetaks.

Nii on toimetanud kahe valla „HIRM“ Vanaveski maadel ja on oma osa lõpuks ikka siit rannast kätte ka saanud, pole tal tarvis ei detailplaneeringut ega keskkonnauuringuid, ehkki majad keruvad lausa rannaliivale!

Lõppvaatus Vanaveski loole tuleb järgmises lehes.

Mihkel Krapp kirjutab kirja

Möödunud kuul otsustas meie valla kauaaegne elanik Mihkel Krapp oma muremõtete leevendamiseks kirjutada üks kiri, mille ta ka teoks tegi. Kiri ise oli järgmine:

AVALIK PÖÖRDUMINE

IRL-i Eestseisuse poole

Seoses viimasel ajal Häädemeeste vallas tekkinud olukorraga, kus vallavanem on asunud avalikku vastasseisu kohaliku rahvaga (nt. varganäost maakorraldaja kaitsmine Pärnu Postimehes 5.detsember 2007 avaldatud artikli „Valla maakorraldaja vangerdas maa omaks” juures, samuti valetamine ja vassimine valla üldplaneeringu avalikul arutelul Kabli Seltsimajas 15.veebbruaril 2008), pean mina Mihkel Krapp (sündinud 1924.a.) oma kodanikukohuseks teatada teile veel alljärgnevat.

Möödunud aasta 12. mail toimus Häädemeeste vallamajas Lemmes elava kodanik Koitlale kuuluva maa detailplaneeringu koostamisega tekkinud probleemide lahendamiseks ümarlaud, millest võtsid osa peale vallavanema ka Pärnu Maavalitsuse ametnikud ja millest ka mina soovisin osa võtta. Selleks sõitsin liinibussiga 80 km kaugusel asuvast Mõisakülast (kus hetkel elan) Häädemeestele.

Kui olin sisenenud koosolekuruumi, tõusis vallavanem minu jahmatuseks püsti ja sõnadega “Sina Mihkel siia ei tule” – viskas mu kõigi nähes füüsilist jõudu tarvitades toast välja. Olin segaduses ja hämmingus ja küsisin vallavanemalt, milleks ta minuga nii jämedalt käitub olukorras, kus ma nii kaugelt kohale sõitsin ja pealegi on ka minul esivanemate maade tagastamise osas (mis asuvad Treimanis ja Lemmes) asjad lahendamata, seoses dokumentide kadumisega vallamajast. Kui siis suures segaduses veel julgesin nimetada, et mu Vabadussõjas võidelnud onu Johannes Veide haud Treimani kalmistul võiks ka vallavalitsuse poolt meelespidamist leida (ta kaotas seal võideldes ikkagi oma parema käe), kähvas U Aava mulle näkku: “Mis see meie asi on! Kes käskis tal sinna sõtta minna!”

Alles hiljuti kuulsin, et U. Aava on IRL-i liige, mispärast esitangi nüüd Teile küsimused:

1. Kuidas ikkagi võib selline, mind vananimest avalikult mõnitanud ametiisik kuuluda Teie erakonda?

2. Kas selline käitumine ja väljaütlemine on kohane ühele IRL-i erakonda kuuluvale omavalitsusjuhile, eriti veel olukorras, kus Eesti Vabariik tähistab oma 90. sünnipäeva?

Kirjalikku vastust ootama jäädes
Mihkel Krapp

Mõisakülas 7.märtsil 2008.a.

Ärakerjad:

- 1. IRL-i Eestseisusele*
- 2. IRL-i Pärnumaa Juhatusesele*
- 3. avaldamiseks „Pärnu Postimehes”*

*****

Kuu lõpul muutus vana mehe meel mõruks – pöördumisele polnud kusagilt kippu ega kõppu. Siis tegi ta järgmise meeldetuletuse:

Lp. IRL-i Eestseisuse liikmed!

Saatsin teile 7. märtsil tähtitud kirjaga pöördumise. Millegipärast pole sellele tänaseni vastust saanud – ei ole mulle kirjutatud ega helistatud. Kardan, et see minu kiri võib olla kaduma läinud, mistõttu edastab mu sõber selle teksti teile elektrooniliselt. Allkirjastatud vastust soovin ikka ainult kirja teel.

Lugupidamisega,

Mihkel Krapp, EV kodanik

Mõisakülas, 26. märtsil 2008.a.

“Pärnu Postimehe” peatoimetajale helistades sai ta vastuse, et kirja otsitakse (!), aga tema sellega ei tegele.

Tänaseni on Mihkel Krapp teadmatutes. Palus siis viimases hädas oma kirja lugu avaldada “Rohelises Häädemeestes”, mida me ka lahkesti teeme. **Tuletame siinkohal veel kord meelde, et avaldame kõikide EV kodanike kirjatükke, milliseid keelduvad avaldamast nii kohalikud, kui ka vabariiklikud väljaanded.**

Algus lk. 2.

Läti ajakirjanik ja sotsioloog Aija Lulle kirjutab 12. novembri Postimehes, et kriisid vaevlevas Lätis parandaks vaevalt olukorda ka ennetähtaegsed valimised, ühiskond peaks palju rohkem muutuma.

Läti poliitiline olukord sarnaneb plahvatamata pommiga: tuhanded inimesed protestisid praeguse poliitilise eliidi vastu, kuid peaminister Kalvitis on ametis edasi 5. detsembrini ning president Zatlers, kel on ainsana põhiseaduslik õigus kuulutada välja erakorralised parlamendivalimised, ei näe põhjust praegust Seimi laiali saata. **Kummalise kokkusattumisena vabastati Lembergs vaid mõni päev pärast seda, kui Vike-Freiberga oli ametist lahkunud...** /---/ Alates Läti taasiseseisvumisest ei ole maal olnud õigeid erakondi, vähemalt mitte selles mõttes, nagu need eksisteerivad vanades demokraatlikes lääneriikides. **Tekkinud erakonnad on end küll nimetanud sotsiaaldemokraatideks, rahvaparteiks jne., kuid on ilmselge, et neil puuduvad väärtused, põhimõtted, ühtne ideoloogia ja dialoog oma toetajatega.** Erakonnad sarnanevad pigem klikiga ehk poliitilise tööriistaga majanduse suurtegi käes, mistõttu sotsiaalsfäär on kiire ülemineku ajal käsumajanduselt turumajandusele jäänud vaeslapse ossa. Poliitiline eliit peab ühiskonda pigem sotsiaalseks probleemiks, kelle hääli läheb vaja kõigest kord nelja aasta jooksul. /---/ **ÜHISKONDLIKKU DIALOOGI EI OLE.** Inimesed peavad omandama veel palju poliitilisi teadmisi, et nad oskaksid eristada ideoloogiaid ning klikke, kes jahivad valimiste eel vaid hääli ning seejärel jätavad järgneva nelja aasta jooksul kõrvad valijate ees suletuks. **Selleks on aga vaja mitmepalgelist ja elujõulist kodanikuühiskonda, mis on Lätis veel üpris nõrk ja millel puuduvad tugevad juhid.**

Et midagi on siiski Läti rahvas liikvele läinud, tõendas 4. detsembri PM-s trükitud lühiteade: *Umbes 9400 inimest on Lätis alla kirjutanud ametiühingute petitsioonile, mis kutsub üles põhiseadust muutma nii, et rahvas võiks nõuda parlamendi laialisaatmist. Selleks, et põhiseaduse muutmise protsessi algatada, on vaja 10 000 allkirja, mis loodetakse kokku saada jaanuariks ja anda siis üle presidendile.*

(Järgneb)

Tiit Merenäkk

